

GAZETA LWOWSKA

W Poniedziałek

N^{ro.} 133.

21. Listopada 1855.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Gazeta Preszburgska z d. 8. Listopada zawiera z Preszburga, co następuje:

»Inieniny N. Cesarzowéy i Królowéy obchodzono tu w d. 4. m. w tutejszém Kollegiacie i kościele farnym solenném nabożeństwem, na którem celebrował JX. Xiążę Primas Państwa; obecnyymi byli: Arcy-Xiążęta, Szlachta, zebrane duchowne i świeckie Stany, Urzędnicy Komitatu i Magistratu; Professorowie Król: Akademii, Oficerowie korpusu milicyi mieyskiéy i t. d., ogólnie liczna publiczność wszystkich klass, i tu, iakoteż w kościele gminy ewangelickiéy wznosiła ku Niebu pobożne modły o długie życie naszéy naydroższéy Matki kraiu.«

Na czternastém posiedzeniu Seymu, odprawioném w d. 17. z. m. Deputacyja wybrana do przeyzienia tych przedmiotów, iakie w roku 1792 mianowana Deputacyja wypracowała, podzieliła się pod przewodnictwem Król: Węgierskiego Czesnika Hrabiego Antoniego Cziráky na różne Pod-Deputacyje stósownie do różnych Wydziałów, mianowicie: na prawniczy, publicznego Zarządu (*Publico politica*) handlu i Sądownictwa wexlowego, górnicy, wychowania i literatury, wojskowy i Kommissoryjatu, i urbarjalny, i też odąd nieustannie na codziennych posiedzeniach tak dalece przedmioty owe rozpoznaly, że w téy mierze mogą iuż zdać sprawę głównéy Deputacyi, która niebawem wszystkim Stanom Państwa swoje w tym względzie przetoży zdanie.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hispańska.

Podług wiadomości z Santa Fé de Bogota z d. 29. Sierpnia, część floty Kolumbijskiéy otrzymała rozkaz udać się ku brzegom Meksykańskimi, aby miała udział do ataku, iaki chcą przedsięwziąć przeciwko zamkowi San Juan de Ulloa. Mówiono także o wyprawie przeciwko Hawannie.

Rząd Meksykański uczynił przelożenie Kommodorowi Porter, iż go chce mianować naczelnym Wódczem marynarki Meksykańskiéy. Podobne przelożenie miał ón mieć także od Rządu Kolumbijskiego.

Brazyliia.

Z Gazet Nowo-Yorkskich z d. 2. Października widać, że Lord Cochrane (przed swoim tajemnym odjazdem do Anglii) otrzymał rozkaz od Rządu swojego udać się do Rio de Janeiro; lecz, że zacy Lord nie chciał być posłusznym i przeciwnie bieżał w Maranhiamie mnóstwo bawetny nadładować na fregacie Pirangé i z tą popłynął do Anglii, Rząd więc w Rio-de-Janeiro w skutek tego zalecił inię Lorda Cochrane, Margrabiego Maranhianu wymazać z listy marynarki, odjąć mu tytuły i godności iako Margrabiego, Admirala i t. d. i Kommodora Jewett, mianował na tego miejsce Admiralem floty Brazylijskiéy.

Portugalia.

Z Lizbony donoszą pod d. 15. Października: Król w d. 11. t. m. w pałacu Mafray dał szczególne posłuchanie Jenerałowi Royer, nadzwyczajnemu Posłowi i pełnomocnemu Ministrowi Króla Jmci Pruskiego, który złożył Królowi ozdoby orderu Orła czarnego i własnoręczny list swojego Monarchy. Dnia następującego (12.) obchodzono urodziny Następcy Tronu wystrzałami z zamków i okrętów w zatoce, które wszystkie swoje bandery zatknęły. Na teatrach grano odpowiednie uroczystości sztuki; iednak u Dworu nie było zwyczajnego obrzędu ucałowania ręki Monarchy, ponieważ Król znajdował się w Mafra.

Wielka Brytania i Irlandyia.

Dodatek do Gazety nadwornéy zawiera depesze Sir A. Campbella z Prome, które dochodzą do d. 2. Maia, i donoszą nie tylko o wzięciu Donabiu i śmierci Wódcza Birmańskiego, Bundulah, lecz potwierdzają zupełnie, że miasto Prome w skutek tego zostało od Birnanów opuszczone, a przez wojsko Kompanii Wschodnio-Indyjskiéy bez oporu zajęte. Xiążę Sarrawuddy całkiem był w odwrocie.

Jenerał Bourke mianowany jest Gubernatorem na przyładku Dobréy Nadziei. Jak wiadomo, dotychczasowy Gubernator, Lord Karol Somerset, nie zgadzał się z mieszkańcami osady i został przez nich mocno oskarżony. Nowy Gubernator mieszkać będzie w mieście Grahaintown, położoném w pośrodku téy osady Angielskiéy.

W Anglii zamysłają mocno znieść niewolę w osadach Angielskich. W tém celu odbyło się w Norfolku liczne Zgromadzenie w d. 19. Października, na którym Lordowie: W. Bentink, Suffield, Calhorpe, Pułkownik Wodehouse, P. Buxton, Guerney, E. Wodehouse i inni mówili przeciwko systematowi niewoli. Poczém uchwalono petycją do Parlamentu.

Góry około Dublina były już śniegiem okryte ku końcu Października. Wszystko zapowiada ostrą zimą.

Gazety Londyńskie z d. 29. Października zawierają następujący list P. James Emerson, Ajenta Grecko-Londyńskiego Wydziału, do P. Józefa Hume, Prezydenta tegoż Wydziału:

„Londyn, d. 27. Paźd. 1825.“

»Mości Panie! — Miesiąc upłynął od wyjazdu mego z Grecyi do Anglii. Podczas, gdy Cefaloniją opuszczałem, zdawała się być ukończoną kampanią przez odwrót Ibrahima Baszy z Tripolizy do Kalamaty, i zniesienie oblężenia Messolungi, chociaż obiedwie floty nieprzyjacielskie jeszcze były na morzu, mianowicie Otomańska w Rhodus, a Egipska w Alexandryi, i chociaż nic nie było słychać o eskadrze Greckiej pod sprawą Miaulego, która popłynęła na Południe, dla oparcia się działaniom nieprzyjaciela.«

»Z listów moich wiedziałem WPan inż o postępach rewolucyi w ciągu tego roku, iakoteż o tém wszystkim, co uczyniłem stosownie do instrukcyi Wydziału Greckiego. Jeżeli rzucimy okiem na wypadki kampanii, tedy łatwo się przekonamy, że Grecya wstecz się cofnęła, i poznamy bez trudności, że nieszczęsne wypadki terazniejszego roku pochodzą tak ze złe użytych środków pomocnych Grekom oddanych, iakoteż z niedostateczności ich sił wojennych. Pieniądze posłane do Grecyi w różnych czasach, mogące starczyć na oswobodzenie tego kraju, gdyby były stosownie obrócone, lecz złe onych użycie jest główną przyczyną zaszłych nieszczęsnych wypadków.«

»Gdyby w początkach układów o pożyczkę miano rozstropne rady Pułkownika Stanhope na uwadze, tedy tych nieszczęsnych skutków można było uniknąć; atoli, miasto pożyczone pieniądze złożyć tymczasowie w ręce zaufania godnych osób, pókiły się nie utworzył sam w sobie zgodny Rząd, zostały takowe niebacznie i na los szczęścia, Rządu terazniejszego Członkom poruczone, którzy są wraz intrygantami i prostakami, i między sobą w niezgodzie żyją.«

»Żąd pieniądze te powierzono ludziom, nie mającym dosyć zdolności, czuwać nad tém, aby w sposobie przyzwoitym były podzielone, i których rzetelność nie jest wyższą nad podejrzenie.

Tak się też i stało, iak można przewidzieć było, że tysiące funt szterlingów co miesiąc do Grecyi poselanych, natychmiast nikły, i miasto korzysci, iakich sobie z tą obietcowano, Grecya ma wojsko, które szemrze, bo nie odbiera żołdu, i marynarkę, która się buntuie, chcąc otrzymać powiększenie żołdu, podczas, gdy Rząd zawsze odpowiada: »Nie mamy pieniędzy!«

»Co się mnie dotyczy, tedy nie byłbym w stanie, okazać, co się stało z temi wszystkimi pieniędzmi, które już do Grecyi posłano; nie wiem komu man dać wiarę, czyli marynarzom, wyrażającym się, że ie Kapitanowie zabrali, miasto podzielenia ich między wojsko, czyli uzalaniem żołnierzy, twierdzącym, że marynarze odebrali to, co się im nie należało; lub czyli słuchając powszechny wrzawy, że Członkowie Rządu obrócili ie na własny użytek. Niech będzie, iak chce, tyle pewna, iż z tych ogromnych summ, które do tego kraju wpłynęły, żadney nie odniesiono korzysci. Nie zakupiono za nie, ni broni i zapasów wojennych, ni opędzono wydatków na naprawę twierdz; i chociaż więcej, iak dostateczne były na utrzymanie wojska lądowego i morskigo, a iednak obadwa są nieukontentowane i nic nie czynią, tylko szemrają. Obie twierdze Paleo Castro i Nawatyn odpadły z braku żywności. Messolunga już zaledwie tego samego losu nie doznała. Nie ma żadney twierdzy nie oblężonyj, może tylko wyjąwszy Ateny i Napoli di Romania, aby tak, co się dotyczy osady, iakoteż żywności i zapasów wojennych była w stanie obrony.«

»Podczas ostatnich sześciu miesięcy miasto uczynienia cośkolwiek, cohy się na początku kampanii zdawało być potrzebnem dla zabezpieczenia wolności kraju, dozwolono wziąć Nawaryn, najważniejszą twierdzę, nieprzyjaciel podstąpił aż pod mury Stolicy, i cofnął się bez najmniejszej straty i prawie bez przeszkód do swojej głównej kwatery, przez wąwozy, łatwe do bronienia.«

»Co się tycze zapłaty marynarzy, tedy takowa, ile o-tém megtem zasięgnąć wiadomości, następuje regularnie na flocie Greckiej, lecz w przesadney niezmiernie ilości; podczas, gdy z wojskiem lądowem w tym względzie haniebnie postępują. Na kilka dni przed odjazdem moim z Napoli di Romania powiadał mi szeregowy z korpusu regularnego, iż oprócz komisnego chleba od trzech tygodni nic nie otrzymał.«

»Żaś co do wojsk nieregularnych, twierdzić mogę, że Kapitanowie onych są nayspodlejszą częścią ludności. Rachunki względem płacy ich żołnierzy zawsze podają na dwa razy tyle ludzi, iak istotnie jest pod ich dowództwem, tak dalece, że żywności i pieniądze pobierają na 25 do 30,000 chociaż, iak mi wiadomo, liczba ich wysyka nie

wynosiła nigdy nad 14 do 15,000 ludzi; a co najgorsza, że ludziom nie dają żołdu, lecz miasto tego bilety na kwatery i t. d. po wsiach, gdzie ci dopuszczają się swawoli i łupieżstwa, gdy tymczasem Kapitanowie pieniądze chowają. Kray jest tym sposobem w mocy tych ludzi, iż Rząd, iakkolwiek wie o tém, że systematycznie rabują, iednak nie ważył się nigdy przedsięwziąć surowych środków.»

»Stronnictwa Rządu, które iuż kłutliwe, iuż chciwe chwały były, przez skarby w ich oczach niewyczarpane, i oddane pod ich własną kontrolę, znalazły dla siebie tylko nowy zaród do zaburzeń i niezgody. Tak każdy Członek tego prawodawstwa, iuż przed nadejściem tych pieniędzy niezgodny, nie widzi nie w swoim towarzyszku iak tylko szpiega i współubiegającego się. Źródło panująca między Moreczykami i Rumeliotami, Hydriotami a Spezyiotami, mieszkańcami wysp i mieszkańcami Greckiego stałego lądu, stała się nierównie większą iak kiedyś przez takomstwo każdego stronnictwa, aby iak najwięcej przywłaszczyć sobie z zaliczonych pieniędzy, i tak wysokiego doszła stopnia, że przed ponętą bogactw i planami knowanemi przez każdego dla własnego z bogacenia się, wszystkie pomysły posłuszeństwa ku Rządowi, lub współdziałania dla dobra powszechnego, znikły.»

»Niemogłem nigdy objaśnić sobie postępowania Komisarzy pożyczki, którymby należało przypisać iakowas znajomość charakteru Greków, iakoteż nieiakięgo zaufania, które pokładać można w Członkach Rządu, i którzy pomimo tego pieniądze pochodzące z pożyczki posłali do Grecyi, nie powierzwszy dozoru zręcznym Agentom nad onych podziałem. Można by zatém paść na mniemanie, że Komisarze równie tak nie wiedzieli o nadużyciu tych pieniędzy, iak nie mieli najmniejszego widoku onych odzyskania, które terazniejszy systemat przedstawia.»

»Przesilenie się, w którym ten nieszczęsny kray znajduje się, wymaga reformy, i iezli tanię nastąpi, więc taki będzie skutek, iż każda rata pożyczki iak dotychczasowe, zniknie, niewiedząc iak i gdzie, najmniejszego nie przyniosłszy pożytku. Tak więc kray mając wojsko bez amunicyi i żywności, flotę w złym stanie, garstkę niechętnych i nieukontentowanych żołnierzy, niegodziwych dowódców i Rząd pogardzony, musi koniecznie w kilku miesiącach zaginać, a wtedy akcyonaryusze pożyczki zrzec się mogą nadziei pozyskania wypłaty.»

»Jeżeli terazniejszy Rząd potrwa, iego niedolność i pogarda na którą wystawiony, będą we wszelkich okolicznościach zgubne. Chociaż w Grecyi możnaby znaleźć kilku poczciwych ludzi, ied-

dnak wątpię, aby pieniądze, chociażby dobrze w ich ręce były złożone, mogły być z oszczędnością lub rozstropnie podzielone. W tej chwili widoki Greków są smutne, iednak nie widzę przyczyny, aby o ich sprawie rozpaczać można.»

»Mają oni kray łatwy do obrony, wojsko, któremu ani na odwadze niteż wytrwałości zbywa, marynarkę, której zaręcza pomysłne skutki nieustrasznosc, iaką iest ożywiona; i fundusze, które gdy przyzwolicie użyte, będą więcej iak dostatecznemi postawienia ich w stanie, osiągnięcia wszelkich korzyści z ich sił i stanowiska; iednakże załować potrzeba, że Grecyi w tej chwili nie ma żadnego znakomitego człowieka zdolnego kierować iey usiłowaniami. Codzień obawiają się nadejścia strasznej chwili, a bez nagłej reformy przewidzieć można najnieszczęśliwsze skutki; ci, którym powierzono kierowanie i dozór nad pożyczką, ci tylko iedynie w stanie odwrócić ten rezultat.»

»Podług mnie, nietrudno byłoby, naleść kilku przedsiębiorczych Europejczyków, dostatecznie doświadczonych i zdolnych do zniesienia nadużyć w wojsku Greckiem lądowym i morskiem, i którzyby posiadali rzetelnosc, aby onym wspólnie z tymi krajowcami, którychby zaufania godnych osądzono, poruczyć podział pieniędzy. Chciwość Kapitanów w zapłaceniu wojska musiałaby być zniesiona i pieniądze takim osobom powierzone, na którychby razem włożyć można obowiązek dostarczania potrzebnych zapasów wojennych i żywności dla wojska lądowego i morskiego, i czuwania nad rzetelnem użyciem pieniędzy w zamiarze, na iaki przeznaczono.»

»Jestże Człowiek, którzy w wśród terazniejszych okoliczności stanąć chciał na czele wojsk zbuntowanych, o którychby wiedział, iż mu tylko z własnego zysku ulegają, podczas, gdy musiałby obawiać się każdej chwili, która żołd dla iego wojska, ku dobru innych ludzi obroci? Wszyscy Grecy zdają się być przekonani, iż iedynie niedostatek zdo nego człowieka, dobrze usposobionego i zręcznego cudzoziemca, któremu by powierzyć można ster ich spraw; póki zaś nie odmięnią się terazniejsze okoliczności, nikt z tych, którzy w ich służbę wniść są gotowi, nie byłby tak szalonym, stawiać na los życie i sławę swoją.»

»Niechay ci, którzy mają środki kray ten ocalić, strzegą się ich nadużyć; niechay pominą, iż nietylko wolność Grecyi lecz byt trzech milionów ludzi zawisł od nich; aby pieniądze tak świętej sprawie poświęcane, na teraz ieszcze ostatnia dla nich nadzieia, nie były więcej tak powiedziawszy na brzegi Grecyi ku zdobyczy kogokolwiek rzucone, lecz potrzeba wynaleść Agentów i przedsięwziąć środki, by je sumiennie rozdzielać. Jeżeli

nie będą tym sposobem postępować, tedy skutki okażą się nieszczęsne, Grecyja ulegnie swoim krwi-chciwym Panom, a ci którzy przykładali się do pożyczki, nigdy nie będą mogli swoich odzyskać pieniędzy. »

»Niechayby Dyrektorowie pożyczki pamiętali, że szczęśliwy skutek rzeczy, na który oczy całego świata zwrócone, jest w ich rękach, a jeżeli uczucie szlachetnego patriotyzmu niezdola pobudzić ich do czynności, tedy niech będą przekonani, że nieposobność wypłaty będzie niezawodnym ich niedbalstwa skutkiem. «

»Jestem i t. d. «

»James Emerson. «

Francyja.

Dnia 3. Listopada przewodniczył Król w Radzie ministeryjalney. Wieczorem muzyki gwardyi narodowey, gwardyi Królew. i załogi Paryzkiej wykonały serenadę pod oknami Monarchy.

Król rozporządzeniem swoim nakazuje zaprowadzić klasę młodych marynarzy, którzy pod imieniem »Wychowawcy mistrza« mają mieć przeznaczenie być kiedyś Officerami morskimi. Wybierani będą z młotów trzeciej klasy mających 20 do 24 lat, i zobowiązać się muszą do służby na lat ośm. Do okrętu wojennego pierwszego rzędu, nie może być więcej jak 14, do fregaty pierwszego rzędu niemniej jak ośmiu, do bryga o 16 działach tylko dwóch, na kandydatów do służby podawanych.

Niemcy.

Podług doniesień z Drezna z d. 31. Października, Królowa Jey Mość zupełnie przysłała do zdrowia. Dopiero przed kilka dniami oznajmiono tey o śmierci tey dostojnego brata, zbrojaźni, aby Monarchini w słabości nie została mocno wtruszoną. — Jego Cesarzow. Mość W. Xiążę Ronstantyn zamyslał z małżonką swoją w d. 6. Grudnia opuścić Drezno.

Między innemi ułatwieniami i ulepszeniami w handlu na rok 1826, kupcy Londyński handlujący na morzu wschodnim mają na celu (dotąd jako przedsiębiorstwo prywatne) przetożyć utworzenie związku żeglugi statku parowego między Lubeką a Petersburgiem.

Senat wolnego miasta Frankfortu przychylał się do prosby W. Xiążęcico-Sasko-Weymarskiego Ministra Stanu, P. Góthe, podaney do Zgromadzenia Związku Niemieckiego, ze względu znakomych onegoż zasług około Niemieckiey poezyi i literatury, nadał onemuż i jego potomkom i na-

stępcom z uwolnieniem od tacy przywilej na zamierzane nowe zupełne wydanie dzieł jego w tey mierze, iż ta nowa edycyja wszystkich dzieł Góthego, w mieście wspomnionem i jego obwodzie pod konfiskacyją i stosowną karą pieniężną, iako też i wskazaniem na zwrot poniesionych szkód w całości lub w częściach ani przedrukowywana, niteż zagraniczne przedrukowanie ma być przedawane. «

Szwecyja i Norwegiia.

Gazety Berlińskie donoszą z Sztokholmu z d. 25. Października. Dzisiaj wieczorem o godzinie 7 powrócił tu znnowu Królestwo Ichmość z podróży do Norwegii. Sądzone na początku terażniejszego roku, że dochody cła w skutek nowej tacy zmniejszą się, i oprócz hałasu, którego się z tąd obawiano mówiono o sędzie w tey mierze na seymie. Ponieważ zaś bardzo znacznie co innego się pokazuje, i cła 20.000 tal. ieżli nie więcej nadrostu przynieść mogą, zatem wieść owa staie się niepodobniejszą do prawdy. — Niedawno wyszła z tąd wyprawa z ładunkiem żelaza, przeznaczona do Meksyku, tak iak roku zeszłego do Kolumbii. — Tak, iak prywatne przedsiębiorstwa przywiodą zapewne do skutku żeglugę parową między Krystyaniją i Bergen tak też zamyslaią kupić dwa statki parowe dla poczty na rachunek Rządu.

Daniia.

Według najnowszych doniesień posiadłości nasze Zachodnio-Indyjskie, nie poniosły znaczney straty podczas straszego orkanu, który w d. 26. i 27. Lipca panował. W porcie S. Tomasza stało na kotwicy więcej jak 100 okrętów różnych narodów, z których 20 mniej lub więcej było zatrudnionych. Owa część miasta S. Tomasza, która w Lutym pożarem zniszczała, piękniey się ieszze wznosi z gruzów swoich. Handel dosyć był ożywiony, i zbiór trzciny cukrowey zdawał się być znacznym.

Rossyja.

Gazety Berlińskie donoszą z Petersburga z d. 22. Października: »Od kilku tygodni mamy tu złe powietrze. Nieustannie deszcze mieniają się silnemi burzami od zachodu. Wczoray tak wysoko wezbrała woda, i zatknięto latarnie admirałicy i dawano wystrzałami z dział znak iak czynią w potrzebie; iednak żadnego nie było wypadku.

W prowincyjach wschodnich zatamowany zupełnie wywoż zboża, ztąd poczynają tam więcej siać lnu, który w Anglii i Portugalii znaczny ma pokup.